Dosarul:nr.2ac-276/23 Judecător: Eleonora Badan-Melnic
2-20159338-02-2ac-04052023

**D E C I Z I E**

11 iunie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov

Judecătorii Olga Cojocaru și Marina Anton

Grefier Ecaterina Mihailov

examinând în ședință publică apelul declarat de ***** în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Salcuța" S.R.L împotriva întreprinderii de stat „Stațiunea Tehnologice-Experimentală Codrul" privind încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul centru din 24 octombrie 2022, prin care acțiunea a fost respinsă.

**c o n s t a t ă:**

La 17 decembrie 2020 S.R.L „Sălcuța" s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Stațiunea Tehnologice-Experimentală Codrul" cu privire la încasarea datoriei în sumă de 271717,94 lei, ce reprezintă cheltuieli suportate în legătură cu prelucrarea/întreținerea plantațiilor perene, suma de 231250,42 lei - cheltuieli suportate în legătură cu reparația și întreținerea tehnicii agricole, precum și compensarea cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 15089 lei achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Cererea de chemare în judecată a fost repartizată în mod aleatoriu judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Badan-Melnic Eleonora în data de 17 decembrie 2020.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a menționat că, în legătură cu prelucrarea plantațiilor de viță-de-vie și întreținerea tehnicii agricole, în data de 9 aprilie 2015 între reclamant și pârât a fost încheiat contractul de arendă a plantațiilor perene nr. 09/ppr/2c-156/13/14/15, conform căruia pârâtul a transmis reclamantului în arendă plantații perene de viță-de-vie, soiuri tehnice, cu suprafața de 76,77 ha. În temeiul pct. 3.1. și 3.4. al contractului menționat, s-a stabilit termenul de arendă până la 1 februarie 2019.

Reclamantul a invocat că, în temeiul art. 9 alin.(4) al Legii nr. 198 din 15 mai 2003 cu privire la arenda în agricultură (valabilă la 1 februarie 2019), contractul de arendă s-a prelungit până la 1 februarie 2020, deoarece arendașul urma sa fie notificat cu 6 luni înainte

despre ne dorința de a prelungi arenda și deoarece la expirarea arendei arendașului nu i s-a cerut restituirea terenurilor și a continuat exploatarea lor, iar în temeiul art. 1292 alin. (2) și (3) Cod civil, contractul a fost prelungit până la 1 februarie 2021, deoarece arendașul urma să fie notificat cu 3 luni înainte despre ne dorința de a prelungi arenda și deoarece la expirarea arendei, arendașului nu i s-a cerut restituirea bunurilor și a continuat exploatarea lor.

Totodată, partea reclamantă a specificat că până în prezent nu a primit nicio notificare despre încetarea arendei, ci doar faptic, începând cu martie 2020, a fost înlăturată de la posibilitatea de a prelucra plantațiile, deși a executat lucrări necesare și operațiuni obligatorii pentru perpetuarea și asigurarea roadei pe plantații, în legătură cu ce a suportat cheltuieli financiare.

În continuare reclamantul „Sălcuța" societate cu răspundere limitată a mai menționat că suma cheltuielilor efectuate este de 271717,94 lei și este compusă din suma salariului pentru lucrători/mecanizatori și costul combustibilului cheltuit.

În aceiași ordine de idei s-a mai indicat despre faptului că pentru a asigura nivelul înalt de productivitate al tehnicii agricole, fiind impus de împrejurări pe tot parcursul arendei, a investit mijloace bănești proprii în reparația capitală și curentă a tehnicii agricole proprietate a pârâtului, iar suma investițiilor se ridica la 231250,42 lei.

În opinia reclamantului suma de 231250,42 lei urma sa fie luată în calcul în raporturile dintre părți și compensată reclamantului.

În cererea de chemare în judecată societatea cu răspundere limitată „Sălcuța" a comunicat despre faptul că a încercat soluționarea amiabilă a litigiului, însă pretenția înaintată pârâtului a rămas fără răspuns.

În data de 17 martie 2021 pârâtul Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologice Experimentală Codrul", în proces de insolvabilitate, reprezentată de către administratorul insolvabilității Mamaliga Vitalii, a depus referință la cererea de chemare în judecată și a solicitat respingerea integrală ca fiind neîntemeiată.(f.d.110-112)

În motivarea referinței pârâtul a relatat că în data de 9 aprilie 2015 a fost semnat contractul nr. 09/ppr/2c-156/13/14/15 de arendă a plantațiilor perene, în conformitate cu care Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul" a transmis în arendă societății cu răspundere limitată „Sălcuța" plantații de viță-de-vie cu suprafața de 76,77 ha, amplasate în extravilanul localității or. Codru.

Pârâtul a subliniat că în conformitate cu pct. 3.1 din contractul de arendă, termenul de arendă a fost stabilit până la data de 1 februarie 2017, iar în corespundere cu pct. 3.4 din același contract, în cazul expirării termenului dacă niciuna din părți nu și-a manifestat intenția de a înceta efectele contractului, acesta se consideră a fi prelungit încă pe o perioadă de 2 ani.

Prin urmare pârâtul a indicat asupra faptului că actul juridic de arendă a fost prelungit până la 1 februarie 2019, iar arendașul „Sălcuța" societate cu răspundere limitată a continuat să îl valorifice și în anul agricol 2019, având posibilitatea să culeagă roada.

În referință s-a mai menționat că, reieșind din faptul că contractele de arendă care au fost semnate de către Întreprinderii de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul" cu toți arendașii săi erau expirate și urmau să fi revizuite condițiile acestora, la decizia comitetului creditorilor administratorul insolvabilității a fost obligat să publice în Monitorul Oficial un aviz prin care s-a adus la cunoștință intenția de a transmite în arendă plantații multianuale (viță-de-vie, livadă). În anunț au fost incluse și plantațiile care anterior erau

arendate de către „Sălcuța” societate cu răspundere limitată. Avizul a fost publicat la data de 28 februarie 2020 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu nr. 63-68.

În continuare pârâtul a comunicat despre faptul că pe 6 martie 2020 în cadrul ședinței comitetului creditorilor Întreprinderii de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul” la care au fost deschise toate ofertele privind luarea în arendă a plantațiilor anuale, a fost examinată și oferta propusă de „Sălcuța” societate cu răspundere limitată, iar la ședință a fost prezent și administratorul „Sălcuța” societate cu răspundere limitată, Sergiu Pîslaru.

La fel, pârâtul a menționat că „Sălcuța” societate cu răspundere limitată nu a obiectat asupra desfășurării ședinței comitetului creditorilor la care au fost desigilate și examinate ofertele privind luarea în arendă, respectiv argumentele invocate de reclamant precum că a fost înlăturat nejustificat, fără a i se aduce motivul înlăturării de la prelucrarea plantațiilor, nu corespunde adevărului.

Cu referire la sumele pretinse de către reclamant, partea pârâtă a notat că pct. 5.2 din contractul nr. 09/ppr/2c-156/13/14/15 prevede obligațiunea arendașului de a întreține bunurile transmise în arendă în stare satisfăcătoare, respectând regulile de securitate, anti incendiare și de influență asupra mediului, iar suma de 271717,94 lei pretinsă a fi destinată pentru plata salariului lucrătorilor și costul combustibilului, nu este argumentată deoarece la dosar a fost anexată lista salariaților care sunt angajați la „Sălcuța” societate cu răspundere limitată și lipsesc copiile contractelor de unde s-ar putea deduce atribuțiile de serviciu ale acestor persoane.

În opinia pârâtului, listele salariaților prezentate de reclamant cuprind toți angajații fabricii de vinuri Sălcuța, al cărui proprietar este „Sălcuța” societate cu răspundere limitată, iar unii dintre aceștia nu au nici o tangență cu depunerea muncii fizice la prelucrarea plantațiilor luate în arendă de la Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul”.

Ulterior pârâtul a relevat că partea reclamantă nu a prezentat niciun calcul referitor la cheltuielile pentru combustibil și dacă aceste cheltuieli au tangență nemijlocită cu suprafețele arendate de la Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul”.

Pârâtul a precizat că din înscrisurile anexate se poate deduce că combustibilul a fost folosit în perioada în perioada 2015-2019.

În continuare pârâtul și-a exprimat dezacordul și cu sumele pretinse de către reclamant cu titlu de cheltuieli pentru reparația tehnicii agricole, calificându-le neîntemeiate și declarative, dat fiind faptul că nu au fost anexate documente justificative.

În viziunea pârâtului, anexarea facturilor fiscale de procurare a bunurilor și serviciilor pentru perioada 2015-2019 nu poate constitui temei pentru a încasa suma solicitată, iar sumele solicitate de a fi încasate de la Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico Experimentală Codrul” sunt niște cheltuieli suportate de „Sălcuța” societate cu răspundere limitată pentru întreținerea întregii fabrici de vinuri care-i aparține. Pârâtul a concluzionat că pretinsele cheltuieli revendicate de către reclamant urmăresc nu altceva decât o îmbogățire nejustificată.

***Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 octombrie 2022, s-a respins cererea de chemare în judecată.***

***La data de 22 noiembrie 2022, S.R.L ”Salcuța” a contestat cu apel hotărârea primei instanțe***, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu restituirea cauzei la rejudecare în alt complet din raționamentul că în prezenta cauză urmează a fi atrasă S.R.L „Mega Gold”, care

potrivit procesului verbal nr.3 din 06.03.2020 a devenit câștigător al licitației, fiindu-i ulterior transmise în arendă terenurile de vită-de-vie, aflate anterior în arendă la S.R.L „Salcuța”, care în opinia apelantului sunt beneficiarii îmbogățirii fără justă cauză.

Reprezentantul apelantei, ***** M. Țurcan, în ședința instanței de apel a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond ca fiind legală și întemeiată.

Reprezentantul intimatei Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico Experimentală Codrul”, Leșanu Tudor, în ședința instanței de apel a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond, care este legală și întemeiată.

Audiind explicațiile reprezentanților părților, studiind materialele pricinii, Colegiul Civil consideră necesar de a admite apelul din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.d) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze hotărârea primei instanțe şi să trimită pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit. d) şi i).

Conform prevederilor art.388 alin.(1) lit. d) CPC, hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

Conform dispozițiilor art.118 alin.(3) şi alin.(5) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate. Astfel, în opinia instanței circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii au fost determinate definitiv, reieşind din pretențiile şi actele probatorii prezentate în ședința de judecată.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit dispozițiilor art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reţine că sarcina instanţei de apel derivă reieşind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Colegiul reține că în conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.8 alin.(1) Cod civil drepturile şi obligațiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sânt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi şi obligații civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislației civile.

Conform alin.(2) drepturile şi obligațiile civile apar:

a) din contracte şi din alte acte juridice;

b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariției drepturilor şi obligațiilor civile;

c) din hotărâre judecătorească în care sânt stabilite drepturi şi obligații;

d) în urma creării şi dobândirii de patrimoniu în temeiuri neinterzise de lege;

e) în urma elaborării de lucrări științifice, creării de opere literare, de artă, în urma invențiilor şi altor rezultate ale activității intelectuale;

f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane;

g) în urma îmbogățirii fără justă cauză;

h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legislația leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.

Potrivit prevederilor art.10 alin.(1) Cod civil statuează că apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Astfel, potrivit prevederilor leale menționate supra, drepturile civile sunt susceptibile de apărare judiciară independent de faptul dacă sunt sau nu prevederi exprese în Codul civil sau alte legi; or, instanța de judecată apără nu numai drepturile, dar şi interesele legitime, atît cele încălcate, cât şi cele contestate; apărarea judiciară este o formă de apărare preponderentă, dar nu exclusivă.

Potrivit dispozițiilor art.11 Cod Civil apărarea dreptului civil se face prin:

- recunoașterea dreptului;
- restabilirea situației anterioare încălcării dreptului şi suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;
- recunoașterea nulității actului juridic;
- declararea nulității actului emis de o autoritate publică;
- impunerea la executarea obligației în natură;
- autoapărare;
- repararea prejudiciilor;
- încasarea clauzei penale;

- repararea prejudiciului moral;

- desființarea sau modificarea raportului juridic;

- neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publica;

- alte căi prevăzute de lege.

Conform prevederilor art.14 alin.(1) şi (2) Cod civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le poarte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum şi beneficiul ratat prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Repararea prejudiciilor reprezintă acea metodă de apărare a drepturilor civile încălcate, care dă posibilitate persoanei drepturile căreia au fost lezate să ceară repararea integrală acestora (art. 14).

În conformitate cu prevederile art.117 alin.(1) CPC, probe în pricinile civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile şi obiecțiile părților, precum şi a altor circumstanțe pentru justa soluționare a pricinii. Or, în conformitate cu prevederile art.121 CPC, instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Conform prevederilor art.130 alin.(1-3) CPC instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe - aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficientă pentru soluționarea pricinii.

Potrivit prevederilor art.131 al.(1) CPC, explicațiile date de părţi asupra circumstanțelor care le sânt cunoscute şi care au importanță în proces urmează a fi verificate şi evaluate deopotrivă cu celelalte probe.

Posibilitatea persoanelor fizice de a apela la metoda de reparare a prejudiciilor rezultă din faptul lezării lor în drepturi, metodei de reparare a prejudiciilor îi este atribuit un caracter universal de apărare a drepturilor civile.

Potrivit art.1 alin.(1) Legii nr.246 cu privire la întreprinderea de stat şi întreprinderea municipală, Întreprinderea de stat este persoana juridică care desfăşoară activitate de întreprinzător în baza bunurilor proprietate de stat transmise ei în administrare și/sau ca aport în capitalul social și în baza proprietății obținute de aceasta în rezultatul activității economice-financiare.

Potrivit alin.(3) particularitățile fondării, funcționării şi încetării activității întreprinderii de stat și întreprinderii municipale (în continuare - întreprindere de stat/ municipală) sânt stabilite de prezenta lege și de alte acte normative.

În temeiul art.2 alin.(1) al Legii funcția de fondator al întreprinderii de stat, în numele Guvernului, este exercitată de Agenția Proprietății Publice.

Alin.(3) indică că documentele de constituire a întreprinderii de stat/municipale sânt hotărârea/decizia cu privire la fondare şi statutul întreprinderii. Statutul-model al

întreprinderii de stat/municipale se aprobă de Guvern.

Potrivit alin.(4) statutul întreprinderii de stat/municipale se aprobă de fondator şi conține:

a) denumirea, inclusiv abreviată, a întreprinderii de stat/municipale şi sediul acesteia;

b) data şi numărul hotărârii/deciziei fondatorului privind fondarea întreprinderii de stat/municipale;

c) genurile de activitate;

d) durata de activitate;

e) capitalul social şi procedura de modificare a acestuia;

f) componența bunurilor depuse în capitalul social;

g) componența şi lista bunurilor transmise întreprinderii de stat/ municipale cu drept de administrare;

h) planul geometric și/sau cadastral şi suprafața terenului aflat în folosința întreprinderii de stat/municipale;

i) organele de conducere și control, componența numerică, modul de constituire, competențele lor și modul de desfășurare a activității acestora;

j) modul de repartizare şi utilizare a profitului net, precum şi modul de acoperire a pierderilor;

k) modul de soluționare a conflictului de interese;

l) modul de reorganizare şi dizolvare a întreprinderii de stat/municipale;

m) alte prevederi ce nu contravin legislației.

Potrivit art.3 alin.(1) al Legii bunurile întreprinderii de stat/municipale se constituie din bunurile domeniului privat al statului/unității administrativ-teritoriale/unității teritoriale autonome Găgăuzia depuse ca aport în capitalul social al întreprinderii şi bunurile obținute ca rezultat al activității desfășurate și aparțin acesteia cu drept de proprietate.

În temeiul alin.(2) bunurile domeniului public al statului/unității administrativ-teritoriale/ unității teritoriale autonome Găgăuzia aflate în administrarea întreprinderii nu aparțin acesteia cu drept de proprietate. Aceste bunuri nu pot fi urmărite pentru datoriile întreprinderii de stat/municipale, nu pot fi înstrăinate sau supuse executării silite, nici chiar în cazul insolvabilității, nu pot constitui obiect al gajului şi asupra lor nu se pot constitui garanții reale, nu pot fi dobândite de către alte persoane prin uzucapiune sau prin efectul posesiei de bună-credință asupra lor. Evidența contabilă a acestor bunuri se ţine distinct de evidența activelor întreprinderii de stat/municipale.

Alin.(3) stabilește modul de posesiune, de folosință şi de dispoziție asupra bunurilor întreprinderii de stat/municipale se stabilește de legislație.

În temeiul alin.(4) întreprinderea de stat/municipală este obligată să utilizeze rațional şi eficient bunurile de care dispune şi să asigure integritatea lor.

În ședință de judecată s-a stabilit că la 17 decembrie 2020 S.R.L „Sălcuța” s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul” cu privire la încasarea datoriei în sumă de 271717,94 lei, ce reprezintă cheltuieli suportate în legătură cu prelucrarea/întreținerea plantațiilor perene, suma de 231250,42 lei cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu reparația și întreținerea tehnicii agricole, precum și compensarea cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 15089 lei achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Potrivit materialelor cauzei s-a constat că la 9 aprilie 2015 Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologică-Experimentală Codul”, în planul procedurii de restructurare, în calitate de arendator, și Întreprinderea Mixtă „Sălcuța” societate cu răspundere limitată, în calitate de arendaș, au încheiat contractul nr. 09/ppr/2c-156/13/14/15 de arendă a plantațiilor perene. (f.d.7-10).

Contractul conține anexa nr. 1 ce ia forma unui act de predare-preluare a terenului cu destinație agricolă, semnat de părțile contractante. (f.d.11).

Colegiul Civil reține că potrivit pct. 6.1 din contractul de arendă, acesta a fost încheiat în temeiul hotărârii comitetului creditorilor arendatorului din 26 martie 2015 și confirmat prin încheierea Curții de Apel Chișinău nr. 2c-156/13 din 4 mai 2015.

Obiectul contractului l-a constituit transmiterea în arendă a plantațiilor perene de viță-de vie (soiuri tehnice), cu suprafața de 76,77 hectare, situate în mun. Chișinău, or. Codru, extravilan, identificate prin numerele cadastrale 0131102001, 0131112001, 0131113001, 0131116001, 0131115001 și 0131104004.

La pct. 4 al contractului părțile au inserat clauzele contractuale ce reglementează plata pentru și modul de achitare a acesteia.

Astfel, se stabilește că raporturile juridice apărute în baza contractului din 9 aprilie 2015, încheiat între Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codrul” și „Sălcuța” societate cu răspundere limitată se circumscriu domeniului de reglementare a arendei ca instituție juridică.

Potrivit materialelor cauzei rezultă că S.R.L „Mega Gold”, prin procesului verbal nr.3 din 06.03.2020 a devenit câștigător al licitației, fiindu-i ulterior transmise în arendă terenurile de vită-de-vie, aflate anterior în arendă la S.R.L „Salcuța”, care în opinia apelantului sunt beneficiarii îmbogățirii fără justă cauză.

În acest context legal, Colegiul Civil stabilește cert că prin soluționarea prezentei acțiuni se aduc atingere drepturilor și intereselor S.R.L „Mega Gold”, neatrase în proces.

Respectiv, în conformitate cu prevederile art.67 Cod de procedură civilă, prin adoptarea soluției de admitere a acțiunii, după cum a procedat instanța de fond în actualul caz, se aduce atingere intereselor entității enunțate, din care considerent aceasta urmează a fi introdusă obligatoriu în calitate de participant în proces, or, bunurile domeniului public al statului aflate în administrarea întreprinderii nu aparțin acesteia cu drept de proprietate, fapt care face inevitabil atragerea reprezentanților statului în acest proces.

Or, potrivit dispozițiilor art.67 Cod de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane, poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanţă, dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui faţă de una din părţi.

Pentru a interveni în proces, intervenientul depune o cerere în care demonstrează interesul intervenției, indicând cărei părţi i se va alătura. Copia de pe cerere se înmânează ambelor părți.

Intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces şi la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței.

În această ordine de idei Colegiul reține că potrivit prevederilor art.67 alin.(1) Cod de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane, poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât, până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanța, dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui faţă de

una din părţi.

Respectiv, prin această inacțiune a instanței de fond se încalcă principiul legalității și disponibilității procedurale.

În conformitate cu prevederile art.239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanța şi pe probele cercetate în ședință de judecată.

Hotărârea întemeiată se bazează pe dovezile ce corespund cu cerințele despre pertinența lor, adică care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art.26 alin.(1), (2) CPC procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității şi egalității părților în drepturile procedurale.

Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile şi ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile şi mijloacele susținerii ei de sine stătător şi independent de instanță, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu pricina dată judecății şi de a-şi expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Or, principiul preeminenței dreptului, inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în acelaşi timp un important impuls la adoptarea Convenției (Golder contra Regatului Unit al Marei Britanii, nr. 4451/70 din 21.02.1975, par. 34, f.d. 30), cât şi parte integrantă a Convenţiei în conformitate cu prevederile art. 31 alin. (2) al Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23.05.1969, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile, potrivit prevederilor art. 12 Cod de procedură civilă.

Colegiul reține că în circumstanțele speței, sacrificarea principiului preeminenței dreptului va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a apelantei, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanțe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat. Imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăşi, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, potrivit definiției date în jurisprudența CtEDO noţiunii de certitudine legală, se menționează inter alia că legislația națională trebuie să fie expusă cu o suficientă precizie pentru a oferi posibilitatea persoanelor de a-şi reglementa comportamentul în sensul posibilității obținerii unor ”consultații adecvate” de a prevedea în caz de necesitate la un nivel rezonabil, consecințele, ce pot surveni în rezultatul anumitor acţiuni (Sunday Times vs UK 26.04.1979, §49).

Certitudine legală impusă inter alia regulilor de procedură civilă în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile apelantului, cât şi ale intimatului, motiv din care instanța de judecată, nu este în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură civilă în vederea exonerării intimatei de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite a efectelor legale.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curţii Constituționale, (hotărârea Curţii Constituționale nr. 2 din 19.01.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de

drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție şi Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.

Instanța de apel reține că neantrenarea în proces a persoanelor care dispun de interes legal în acest sens, reprezintă o violare vădită a dreptului acestora la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO și constituie temei legal necondiționat, de sine stătător și invocat din oficiu, de casare a hotărârii contestate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea cauzei prima instanță urmează să țină cont de cele relatate în prezenta decizie, să întreprindă măsuri în vederea atragerii în proces a subiectului de drept, a căror drepturi și interese legitime se aduce atingere prin judecarea litigiului în speță și să adopte o hotărâre temeinică și corectă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

**d e c i d e:**

Se admite apelul declarat de *****

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 octombrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Salcuța” S.R.L împotriva întreprinderii de stat „Stațiunea Tehnologice-Experimentală Codrul” privind încasarea sumei, cu restituirea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Ana Panov

Judecătorul

Judecătorii Olga Cojocaru

Marina Anton

Dosarul:nr.2ac-276/23 Judecător: Eleonora Badan-Melnic
2-20159338-02-2ac-04052023

**D I S P O Z I T I V U L**
**D E C I Z I E I**

11 iunie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov

Judecătorii Olga Cojocaru și Marina Anton

Grefier Ecaterina Mihailov

examinând în ședință publică apelul declarat de ***** în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Salcuța” S.R.L împotriva întreprinderii de stat „Stațiunea Tehnologice-Experimentală Codrul” privind încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul centru din 24 octombrie 2022, prin care acțiunea a fost respinsă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

**d e c i d e:**

Se admite apelul declarat de *****

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 octombrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Salcuța” S.R.L împotriva întreprinderii de stat „Stațiunea Tehnologice-Experimentală Codrul” privind încasarea sumei, cu restituirea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Ana Panov

Judecătorul

Judecătorii Olga Cojocaru

Marina Anton